

Cu sînge rece

Truman Capote

In Cold Blood

f
r
a
g
m
e
n
t
e

I-au văzut, ultimii, în viață

— Aicia-i, aicia-i; uite școala, garajul, acum trebuie să cotim spre sud.

Perry auzi un fel de grohăit satisfăcut, dinspre Dick.

Părăsiri autostrada, străbătura în plină viteză Holcombul pustiu, apoi trecură pasajul de nivel al căii ferate.

— Uite banca, asta-i precis, întorcem spre apus și... vezi copacii? Am nimerit, nu mai încap-ndoiă! Farurile luminau o alee de ulmi chinezești, tufe de ciulinii se rostogoleau în vârtejurile vîntului. Dick stîNSE farurile, încetini, în cele din urmă opri, pentru a-și deprinde ochii cu lumina lunii. Peste cîteva clipe mașina, ca o imensă broască țestoasă, se urni agale.

*

Holcomb se află la douăsprezece mile spre est de limita fusului orar al ținutului; de aici inconvenientul că vara la 7 dimineața, iar iarna la 8 sau chiar mai tîrziu, cerul e încă întunecat și stelele mai strălucesc, așa cum se întimplă și în ziua cînd cele două fete ale lui Vic Irsik veniră să îndeplinească obișnuitele lor treburi de duminică dimineața. La 9 însă, după ce isprăviseră între timp nimic deosebit nu le atrăsese atenția — soarele era sus și începuse o zi grozavă pentru vinătorearea de fazani. Cînd părăseau ferma lui Clutter, alergînd de-a lungul aleii cu ulmi chinezești, făcură cu mîna către limuzina ce se apropia; le răspunse o tînără, Nancy Ewalt, colega de clasă a Nancy-ei Clutter. Era singura fiică a celui ce conducea mașina, fermierul Clarence Ewalt, un bărbat între două vîrste, cultivator de sfeclă de zahăr. În cel privește, Ewalt ca și soția lui, nu mergea la biserică, dar în fiecare duminică își conducea fata la River Valley, ferma Clutterilor, pentru a-i însoți la biserică metodistă din Garden City. Totdeauna zăbovea pînă ce fetele îi deschidea cineva din casă. Ca de obicei, eleganta Nancy, cu statură de vedetă hollywoodiană, și cu ochelari negri traversă pe virfurii peluza și sună la ușa din față. Nu-i răspunse nimeni și trecu la a doua, din cele patru intrări ale clădirii, ușa de la biroul domnului Clutter. Aceasta era întredeschisă, o împinse și se convinse că nu era nimeni înăuntru; nehotărîndu-se să dea buzna peste gazde, mai sună de cîteva ori, bătî și în cele din urmă se duse dîndos. Trecînd prin dreptul garajului, observă că ambele mașini se aflau la locul lor. Concluzia era neîndoielnică: familia Clutter nu plecase nicăieri. După ce bătu, cu același rezultat, la ușa ce dădea în spălătorie, apoi la cea dinspre bucătărie, se întoarse la tatăl său.

— Poate dorm încă.

— Imposibil. Cum îți închipui c-ar putea lipsi domnul Clutter de la biserică, doar ca să doarmă?

— Atunci, să mergem în oraș, la Casa Corpului Didactic. Susan trebuie să știe ce-i cu ei.

Susan Kidwell, care locuia cu ai săi la Casa Corpului Didactic, privea de la fereastră. Era îmbrăcată și aștepta să apară Chevroletul familiei Clutter, cu care mergea la biserică. În locul lor apărură Ewalt cu Nancy și povestiră ciudata întimplare, cerînd lămuriri. Dar Susan, ca și mama sa, nu știau mai multe:

— Dacă s-ar fi răzgîndit, spuse Nancy, sint convinsă că ne-ar fi telefonat. Susan, caută-i la telefon. Poate dorm totuși.

*

„Și i-am chemat la telefon, declară mai tîrziu Susan. Am format numărul, apoi am așteptat mai bine de un minut, timp în care, credeam eu, telefonul Clutter-ilor suna. Nu răspunse nimeni și domnul Ewalt propuse să mergem la ei, „să-i trezim“. Ajunși acolo, eu n-am îndrăznit să intru. Era în totul ceva, care făcea să mi se stringă inima, un ce inexplicabil... căci nici prin cap nu mi-ar fi putut trece așa ceva... Doar că soarele strălucea neobișnuit

de tare, iar împrejur totul era parcă prea orbitor și prea calm. Și mai erau mașinile lor neclintite, chiar și bătrînul „Coyote Wagon“, cum își numea camioneta Kenyon (fiul fermierului — n. n.). Domnul Ewalt era îmbrăcat de lucru, n-avea o ținută prea îngrijită și n-ar fi vrut să intre, mai ales că nu se afla în vizită cu gazdele. Nancy se oferă, în cele din urmă, să mă însoțească. Ne îndreptarăm spre ușa bucătăriei care, firește, era deschisă: la Clutter-i numai chelăreasa, madam Helm, încuia ușile, membrii familiei niciodată. Cum am intrat am băgat de seamă că nu luaseră micul dejun: pe plită, pe mese, nu se vedea nimic. Apoi am observat cu surprindere că poșeta Nancy-ei Clutter zăcea la pămînt, deschisă. Traversarăm sufrageria și ne oprirăm în capătul scării. Camera Nancy-ei era chiar sus. O strigai și începui să urc scările, urmată de Nancy Ewalt. Mai mult ca orice mă îngrozea zgomotul pașilor, asurzitor parcă, în liniștea dimprejur. Ușa era deschisă. Storurile nu fuseseră lăsate și încăperea se ivi inundată de soare. Nu-mi amintesc să fi tipat, deși Nancy Ewalt spunea că da, și încă de mai multe ori. Țin mîntre doar cum ursulețul acela de pluș, din pat, mă privea fix. Și Nancy Clutter, iar noi fugeam...”

Între timp Clarence Ewalt se gîndi că n-ar fi trebuit să lase fetele singure. Părăsi mașina, pentru a merge după ele în casă, cînd deodată auzi țipete și, încă înainte de a ajunge la ușa, acestea îl întîmpinară cu suflul la gură.

— E moartă, strigă fiica lui și îi căzu în brațe. Da, tată, Nancy e moartă!

Susan se întoarse spre ea:

— Nu, nu-i adevărat, de ce vorbești așa? Nu trebuie. I-a curs sînge din nas. Pățește mereu așa, nu-i nimic altceva.

— E prea mult sînge. Sint stropiți pînă și pereții. N-ai avut timp să vezi bine.

„Nu înțelegeam nimic, povestî domnul Ewalt după aceea. Mă gîndeam că prietena fiicei mele e poate rănită. Socotii că e cazul să telefonez de urgență după Salvare. Susan Kidwell îmi indică telefonul din bucătărie. Îl găsii de îndată, dar receptorul era pe jos și cînd l-am ridicat mi-am dat seama că firul era tăiat.

*

Profesorul de engleză Larry Hendricks, în vîrstă de 27 de ani, locuia la ultimul etaj al Casei Corpului Didactic. „În acea duminică de 15 noiembrie 1959, povestește el, ședeam la mîine și răsfoiam ziarele; deși televizorul urla, iar copiii erau mai zgomotoși ca niciodată, auzii totuși, dinspre apartamentul de jos, vocea doamnei Kidwell. Nu dăduri atenție faptului, căci nu prea cunosc lume; am venit aici abia la începutul anului școlar. Dar în cameră dădu buzna soția mea, Shirley — ieșise să întindă rufe la uscat — și-mi strigă:

— Coboară și tu, dragă. Parcă și-au ieșit din minți. Cînd am ajuns jos, cele două fete păreau în prada unei veritabile crize de isterie. Susan nici acum nu și-a revenit, și nu cred că-și va reveni cu totul vreodată. Dar sărmana doamnă Kidwell! Insuși domnul Ewalt era agitat, firește atît cît poate fi un om ca el. Vorbea la telefon cu șeful din Garden City, iar în încheiere sublinia:

— La ferma Clutter s-a întîmplat o adevărată dramă.

Șeful făgădui să vină numaidecît și domnul Ewalt îi spuse că-l va întîmpina pe șosea. Shirley rămase lingă femeii, voia să le liniștească, de parcă ar fi fost cu puțință, iar eu plecai cu domnul Ewalt, în mașină, să-i ieșim înainte șefului Robinson. Pe drum îmi povestii ce se întimplase.

Șeful sosi la 9 și 35 de minute. Domnul Ewalt îi făcu semn să ne urmeze și ne îndreptarăm spre ferma Clutter. Nu fusesem aici niciodată, vedeam casa doar de la distanță. Familia îmi era însă cunoscută. Kenyon urma cursurile mele de engleză la liceu, iar pe Nancy o întîlnisem cu prilejul repetițiilor pentru piesa „Tom Sawyer“, pe care am regizat-o.

Sosit la fața locului, șeful află despre ce-i vorba, apoi ceru, prin radio-telefonul de la bordul mașinii, să i se trimită întăriri și o ambulanță. Spuse:

— Aici s-a petrecut o nenorocire.

După asta intrarăm toți trei în casă. În bucătărie văzurăm o poșetă pe jos, și telefonul cu firul tăiat. Cînd urcam scările, șeful ținea mîna la sîld, unde se afla tocul revolverului.

Înfiorător. O fată atît de minunată... Era de nerecunoscut. Fusesse împușcată în ceafă, cu o armă de vinătoare, de la nu mai mult de cinci centimetri. Zăcea pe-o parte, cu fața la perete, pe care se vedeau pete mari de sînge. Plapuma îi acoperea umerii. Șeful Robinson o dădu la o parte și văzu că fata era îmbrăcată în pijama și halat și încălțată cu șosete și pantofi, ca și cum nu s-ar fi culcat încă, atunci cînd s-a întîmplat. Avea mîinile strîns legate la spate, iar gleznele îi erau imobilizate cu un fel de șnur, ca la storurile venețiene. Șeful întrebă:

— E Nancy Clutter? N-o mai văzuse pînă atunci. I-am răspuns:

— Da, da, e Nancy.

Ne-am întors pe coridor și am privit împrejur. Celelalte uși erau închise. Am deschis una, era baia. Încercam senzația că ceva nu e la locul lui și, într-adevăr, văzui un scaun din sufragerie, care n-avea ce căuta în baie. Camera următoare trebuia să fi fost dormitorul lui Kenyon: o grămadă de obiecte, care nu puteau aparține decît unui tînăr de vîrstă lui, erau împrăstiate peste tot. Îi recunoscu ochelarii, pe o etajeră de cărți, lingă pat. Cu toate că patul era desfăcut, nu se afla nimeni acolo. Ne-am urmat drumul pînă la capătul coridorului și în ultima cameră am găsit-o pe doamna Clutter. Era legată în pat, dar altfel, cu mîinile la piept, de parcă și-ar fi făcut rugăciunea, iar într-o mîină încă mai stringea o batistă. Legăturile aminteau oare sistemul Kleenex? Șoara îi strangula încheieturile mîinilor, cobora la glezne și apoi se lăsa sub pat, înnoată de o bară metalică: totul era făcut cu multă îndemînare. Cîte îndurase, și încă în prada celei mai cumplite spaimel! Cele două inele scumpe, de pe degetele ei, mi se părură o nouă confirmare a presupunerii mele, că mobilul crimei nu e jaful. Era îmbrăcată cu halatul peste o cămașă albă de noapte și încălțată cu șosete albe. Gura îi fusese astupată cu plasture, dar din cauza împușcături în timplă, de foarte aproape, plasturele se deslipise. Avea ochii deschiși, larg deschiși. Ca și cum și-ar fi mai privit călăul. Căci trebuia să-l fi văzut cum ridica pușca asupra ei. Amuțiserăm. Pur și simplu eram copleșiți. Îmi amintesc că șeful a început să răscolească încăperea, în căutarea tubului de

cartuș. Dar ucigașul fusese, evident, mult prea calm și experimentat pentru a lăsa o asemenea probă. Rămînea, firește, întrebarea: unde se află Kenyon, dar domnul Clutter? Șeful spuse:

— Să mergem jos.

La început intrarăm în spațioasa cameră în care dormea de obicei fermierul. Așternutul era desfăcut, iar la capătul patului găsirăm un portmoneu cu actele răvășite, ca și cum cineva le-ar fi cercetat grabnic, în căutarea unui lucru anumit, o notă, o poliță, dumnezeu știe ce! Faptul că nu conținea bani nu însemna nimic, fiindcă, se știe, domnul Clutter nu purta bani la el. Asta o știam chiar și eu, care nu locuiam în Holcomb decît de două luni. Ochelarii lui, ca și ai lui Kenyon rămăseseră în cameră, pe birou — deși nu zăreau la doi pași fără ochelari — de unde se putea înțelege limpede că nu plecaseră de bună voie. Firul telefonului, ca și în bucătărie, fusese tăiat. Într-un dulap șeful descoperi cîteva arme de vinătoare și cînd le mirosi tevilă constată că nu se trăsese cu ele de mult. În prada unei totale nedumeriri întrebă:

— Doamne, dumnezeule, dar unde s-a ascuns Herbert Clutter?

În aceeași clipă, pe scările de la subsol răsunară pași. Șeful întrebă „cine-i acolo“ cu un asemenea ton, de parcă ar fi fost gata să-și descarce revolverul. O voce răspunse îndată:

— Sint eu, Wendle.

Era Wendle Meier, ajutorul șefului. Intrase în locuință și nevăzîndu-ne, se apucase să cerceteze subsolul. I se adresă, cu un glas de-ți făcea milă, nu alta:

— Wendle, nu mai înțeleg, nimic. Sus sint două cadavre.

— La subsol zace un al treilea, răspunse Wendle. Am coborît după el, la subsol. Nimerirăm într-o sală luminată bine de cîteva ferestre. Într-un colț, pe o canapea, zăcea Kenyon. Gura îi era astupată cu plasture, iar picioarele și mîinile îi fuseseră imobilizate, ca și ale mamei sale, cu un șnur care mergea de la mîini la picioare, și se innoda de brațele canapelei. Nu știu de ce, băiatul mă impresionă cel mai mult. Poate fiindcă era mai puțin desfigurat, deși fusese împușcat în mijlocul obrazului, tot de la cîteva centimetri. Era îmbrăcat într-un maiou, cu pantaloni blue-jeans și desculț, ca și cum ar fi luat în grabă ce găsisse la îndemînă. Două pernuțe îi sprijineau capul, parcă pentru a i-l face mai ușor de ținut.

Apoi șeful întrebă:

— Unde dă ușa asta?

O deschise și pătrunserăm într-o încăpere foarte încălzită, cu fundată în beznă. Cînd domnul Ewalt găsi intrerupătorul și făcu lumină, am văzut că eram în sala cazanelor pentru calorifere. L-am zărit pe domnul Clutter, dar n-am putut să-l mai privesc a doua oară. Era cu neputință ca tot sîngele acela să se fi scurs numai din cauza unei simple împușcături. Și chiar așa stăteau lucrurile. Fusese împușcat, ca și Kenyon, în plină figură. Dar murise, probabil, înainte. Sau, oricum, fusese pe moarte. Pentru că beregata îi era tăiată. N-avea pe el decît pijamaua. Plasturele cu care îi era acoperită gura se prelungea de jur-împrejurul capului. Numai picioarele îi erau legate, nu și mîinile, ori poate că pe acestea și le desfăcuse, cine știe cum, în disperarea durerii sau furiei. Era întins dinaintea cuptorului, pe o cutie de carton trasă acolo anume. Șeful spuse:

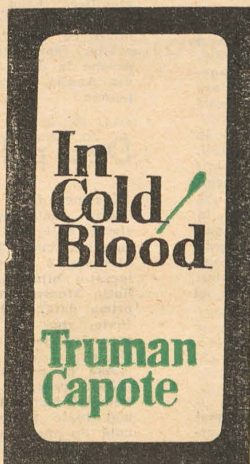
— Ia uite-aici Wendle!

Arată pe cutie o călcătură de gheață însingurată. Era urma unei tălpi, în care se distingeau două cerecule, ca niște ochi. Apoi nu știu cine, pare-se domnul Ewalt, remarcă altceva. Asta n-am s-o uit pînă la moarte. Sub tavan se afla un horn, de care atîrna o bucată din frînghia cu care lucrase asasinul. Probabil că domnul Clutter a fost mai întîi spînzurat de mîini, apoi frînghia a fost tăiată. De ce? Pentru a-l tortura? S-ar putea să n-o știm niciodată; să nu aflăm niciodată cine a făcut asta; nici pentru ce, și în general, ce s-a petrecut aici în acea noapte“.

*

Departee de acolo, la Olathe, într-o cameră de hotel cu storurile trase, Perry dormea dus, în timp ce pe nopțieră murmură un tranzistor. Apucase numai să se descalte și, îmbrăcat, se prăvălise cu fața în jos, rîpus de oboseală, de-a curmezișul patului. Ghetele negre, cu cataramă de argint, se înmuiau într-o chiuvetă plină cu apă caldă, vag colorată în roz.

Cu două-trei mile mai la nord, în bucătăria unei ferme modeste, Dick își înghițea cu lăcomie prînzul de duminică. Mama, tata și fratele mai mic n-au observat nimic neobișnuit. Sosise acasă la amiază, își sărutase mama, răspunsesse cu plăcere la întrebările tatei, în legătură cu pretinsa-i călătorie la Fort-Scott și apoi luase loc la masă, cît se poate de firesc. După masă, bărbații trecuseră în salon, pentru a urmări la televizor un meci de basket. Dar nici nu începuse bine transmisia cînd, spre marea surpriză a tatălui, se auzi sfîrșitul lui Dick. Nu sperase să ajungă ziua în care Dick va prefera somnul — unui meci de basket. Firește, n-avea de unde să știe cît era de obosit, nu bănuia că feciorul lui care dormea nevinovat, făcuse în ultimele 24 de ore un drum de mai mult de opt sute de mile, fără a mai pune și celelalte la socoteală.

traducere
și
prezentare
de
vlad
soriano